

1 YLEISESITTELY

Etelä- ja Pohjois-Savon alueen seurakuntien kehitysvammaistyön virka perustuu alueen seurakuntien yhteiseen sopimukseen. Työtä johtaa johtokunta, johon kuuluu kaksi Pieksämäen seurakunnan kirkkovaltuuston nimeämää jäsentä. Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli, Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli, Etelä-Savon kehitysvammaisten tukipiiri, Pohjois-Savon kehitysvammaisten tukipiiri sekä Etelä-Savon hyvinvointialue (Eloisa) nimeävät johtokuntaan kukin yhden jäsenen.

2 JOHTOKUNTA

Matti Pehkonen	puheenjohtaja, Pieksämäen seurakunnan kirkkoherra
Helena Puranen	kirkkoneuvosto, Pieksämäen seurakunta
Teemu Voutilainen	Kuopion tuomiokapitulin pappisasessori
Maarit Rantakurtakko	kehittämispäällikkö, Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus (Eloisa)
Marja-Leena Väisänen	Pohjois-Savon tukipiirin edustaja
Lassi Suihkonen	Mikkelin tuomiokapitulin pappisasessori
Helena Saavalainen	Etelä-Savon tukipiirin edustaja

Läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksessa on ollut Pieksämäen seurakunnan talouspäällikkö Satu Pöntisellä sekä Etelä- ja Pohjois-Savon alueen seurakuntien kehitysvammaistyön papin virkaa hoitaneilla Päivi Flinkmanilla (30.4.2025 saakka) ja Elina Knuutilalla (1.8.2025 alkaen).

Etelä-Savon hyvinvointialue lakkautti ylläpitämänsä papin viran vuoden 2023 lopussa. Aikaisempi työnjako, jossa Etelä- ja Pohjois-Savon alue oli jaettu kahden papin kesken, purkautui, ja koko alue tuli yhden papin hoidettavaksi. Tästä syystä kehitysvammaistyön papin työn yhdeksi tavoitteeksi on asetettu toimialueen kehitysvammaistyön uudelleen organisointi ja koordinointi. Päivi Flinkman oli laatinut luonnoksen toimintamallin muutoksesta, joka esiteltiin

johtokunnan kokouksessa 3.4.2025. Työ päätettiin merkitä tiedoksi. Lisäksi todettiin, että toimintamallin kehittämistä on syytä jatkaa.

3 KEHITYSVAMMAISTYÖN PAPIIN TOIMINTA VAALIJALAN OSAAMIS- JA TUKIKESKUKSESSA

3.1 Jumalanpalvelukset, hartaudet ja muu hengellinen työ Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksessa

Kehitysvammaistyön papin virkapaikka on Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus. Tammi-huhtikuussa 2025 pappi oli paikalla Vaalijalassa lähes päivittäin, elokuusta alkaen joka keskiviikko sekä muina aikoina sopimuksen mukaan.

Toimintasuunnitelman mukaisesti vuoden 2025 aikana Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksen kirkossa järjestettiin selkokielineen viikkomessu kaksi kertaa kuukaudessa. Messuissa huomioitiin kirkolliset juhlapyhät. Touko-heinäkuussa toimintaa ei ollut henkilövaihdojen takia. Säännölliseen toimintaan palattiin elokuussa, jolloin kirkossa alettiin järjestää joka toinen viikko viikkomessu ja joka toinen viikko muu kirkkohetki, joka saattoi pitää sisällään yhteislaulua, askartelua tai muuta toimintaa.

Messujen ja kirkkohetkien kävijämäärä vaihteli 4–25 välillä, keskimäärin noin 7 osallistujaa / tilaisuus, ja osallistujat olivat pääasiassa Vaalijalan asiakkaita ja koululaisia sekä satunnaisesti muiden Pieksämäen vammaispalveluiden yksiköiden asiakkaita avustajineen. Messuissa ei tästä syystä kerätty kolehtia.

Eloisan toiveesta Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä järjestettiin Eloisan kirkkopyhät. Pieksämäen kirkkopyhä toteutettiin joulukuussa Vaalijalan kirkossa Eloisan Kauneimpina joululauluina. Tilaisuuden musiikki ja muu ohjelma toteutettiin yhdessä Vaalijalan asiakkaiden ja henkilökunnan kanssa. Tilaisuuteen osallistui 121 ihmistä Pieksämäeltä ja sen lähialueilta, ja se sai paljon hyvää palautetta. Osallistujat tulivat pääasiassa vammaispalveluiden yksiköistä.

Vaalijalan kirkossa ei ole kanttoria. Jumalanpalveluksissa kanttorina toimii Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksen musiikinohjaaja Anu Hyvönen. Suntiotyön vastuu on pääosin kehitysvammaistyön papilla, mutta messujen valmisteluun ja jälkitöihin osallistuu ”suntiotiimi”, johon kuuluu Vaalijalan asiakkaita ohjaajineen.

Hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä hankaloittaa jonkin verran se, että papilla ei ole pääsyä Eloisan intranettiin. Tämän vuoksi papilla ei ole näkymää mm. yksiköiden tietoihin ja tapahtumiin. Asiakastapahtumia pappi seuraa viikoittain ilmestyvistä selkotiedotteista, mutta lyhyellä varoitusaajalla tapahtumiin osallistumista on ajoittain vaikea toteuttaa. Vaalijalan toiminnan suunnittelua varten perustetun asiakastyöryhmän kokouksiin kehitysvammaistyön pappi osallistui vuoden 2025 alussa kaksi kertaa. Asiakastoiveisiin liittyen Raamattupiiriä järjestettiin kevätkaudella kokeilunomaisesti kolme kertaa. Toiminta ajoitettiin asiakaspalautteisiin perustuen arki-iltaan. Toiminnan toivottiin jatkuvan syyskaudella vapaamuotoisina hengellisinä keskusteluiltoina, jotka eivät henkilövaihdoksen vuoksi toteutuneet.

3.2 Sielunhoito ja kriisityö

Vierailuja yksiköissä pappi teki pyyntöihin perustuen. Tapaamiset liittyivät lähinnä asiakkaiden elämäntilanteen muutoksiin; erilaisiin menetyksiin ja suruun. Säännöllisiä sielunhoidollisia tapaamisia toteutui kevätkaudella viiden asiakkaan kanssa, syyskaudella kahden asiakkaan kanssa, ja näiden lisäksi muutamia yksittäisiä tapaamisia. Kriisityössä pappi tapasi myös Vaalijalan työyhteisön jäseniä ja asiakkaita mm. kuolemantapauksiin liittyen. Vuoden aikana pidettiin kolme muistohartautta.

3.3 Läheisten kanssa tehtävä työ

Asiakkaiden läheisiin pappi piti yhteyttä esimerkiksi rippikouluun liittyen. Konfirmaatioon yhteydessä tapaamisia toteutettiin paitsi puhelimitse myös kasvokkain.

3.4 Uskontokasvatus

3.4.1 Rippikoulutyö

Erityisrippikoulun yhteistyössä Sateenkaaren koulun kanssa toteutui maaliskuuhun 2025. Rippikouluun ilmoittautuminen tapahtui vuoden 2024 lopussa. Kaikki rippikoululaiset tavattiin ja lähes kaikkiin huoltajiin oltiin yhteydessä ennen rippikoulun alkua. Rippikouluun osallistui 12 nuorta. Konfirmoitavia nuoria oli 10. Mainituista rippikoululaisista yhden opetus ja konfirmaatio tapahtui yksikössä.

3.4.2 Uskontokasvatus ja kouluvierailut

Papintyön resurssien vähentymisen takia kehitysvammaistyön vuoden 2025 toimintasuunnitelmassa lakkautettiin Sateenkaaren koulun uskontotunnit. Yhteistyötä Sateenkaaren koulun kanssa tehtiin erityisesti rippikoulua toteutettaessa sekä joulukirkon toteutuksessa. Yhteistyötä Sateenkaaren koulun kanssa alettiin pohtia uudelleen syyskuudella 2025, mutta koulun puolelta toivetta papin säännölliseen toimintaan koulun arjessa ei ole ollut.

4 POHJOIS- JA ETELÄ-SAVON SEURAKUNTIEN ALUEELLA TEHTÄVÄ TYÖ

4.1 Yhteydenpito seurakuntiin

Vuoden 2024 aikana kehitysvammaistyön pappi oli yhteydessä alueen seurakuntiin tiedustellen toiveita ja odotuksia yhteistyölle. Vuonna 2025 seurakunnat olivatkin aktiivisesti yhteydessä pappiin tilaisuuksien toteuttamisessa. Seurakuntien kehitysvammaistyötä tekeviä työntekijöitä tiedotettiin kirkon kehitysvammaistyön Teams-kanavasta ja säännöllisistä valtakunnallisista etätapaamisista.

4.2 Jumalanpalvelukset, hartaudet ja muu hengellinen työ

Kehitysvammaisyksiköiden säännöllisiä hartaustilaisuuksia on otettu useissa seurakunnissa seurakunnan itsensä hoidettavaksi. Kehitysvammaistyön papin vierailut palvelukodeissa ja päivätoiminnan yksiköissä toteutuivat vaihdellen ehtoollishartauksina ja muina hartauksina. Tiedot hartaustilaisuuksien ajankohdista välittyivät papille osittain seurakuntien vammaistyön henkilöstöltä ja osittain sopimalla suoraan yksiköiden kanssa.

Kehitysvammaistyön pappi osallistui myös erilasiin alueellisiin tai rovastikunnallisiin kirkko- ja retkipäiviin, kirkollisiin juhlapyhiin (erityisesti joulu ja pääsiäinen) liittyviin tilaisuuksiin sekä erityisryhmille järjestettäviin jumalanpalveluksiin.

Palvelukodeissa ja päivätoiminnassa tapahtuvia hartauksia toteutettiin kevätkaudella Kuopion, Varkauden, Lapinlahden, Pieksämäen ja Savonlinnan alueella. Syyskaudella hartauksia toteutettiin Joroisissa, Lapinlahdella, Leppävirralla, Kuopiossa, Rautavaaralla, Suonenjoella, Varkaudessa, Juvalla, Kangasniemellä, Pieksämäellä ja Savonlinnassa. Muissa alueen seurakunnissa toteutettiin kirkkopäiviä, retkipäiviä tai muita tilaisuuksia. Syyskaudella kehitysvammaistyön pappi asetti tavoitteeksi, että kausittain järjestetään jokaisen yhteistyöseurakunnan kanssa vähintään yksi tilaisuus seurakunnan toiveet ja tarpeet huomioiden.

4.3 Sielunhoito ja kriisityö

Sielunhoidollisia keskusteluja seurakuntien toiminta-alueilla toteutettiin pyyntöjen mukaisesti. Näitä toteutui muutamia. Etelä-Savon alueella yhteistyötä tehtiin hyvinvointialueen sairaalapappien kanssa muun muassa Eloisan intranettiin kirjoitettavien blogitekstien muodossa.

4.4 Läheisten kanssa tehtävä työ

Erityistä tukea tarvitsevien ihmisten läheisiä kohdattiin työn ohessa alueen yksiköissä vieraillessa sekä kotikäynneillä. Keskustelutukea annettiin kasvokkain, mutta myös puhelimitse. Yhteiskunnallista vaikuttamistyötä tehtiin rippikoululaisten huoltajien kanssa avustajakäytäntöihin liittyen.

4.5 Uskontokasvatus

4.5.1 Rippikoulutyö

Kuopion ja Siilinjärven yhteinen erityistä tukea tarvitseville nuorille suunnattu leirimuotoinen rippikoulu pidettiin kevään ja kesän aikana. Rippikoulu alkoi yhteisellä jumalanpalveluksella ja infotilaisuudella Männistön seurakunnan

Pyhän Johanneksen kirkossa 12.1.2025. Työparityöskentelynä toteutettuihin kotikäynteihin pappi osallistui sovitusti helmi-maaliskuun 2025 aikana (neljä käyntiä). Toukokuussa pidettävään ennakoleiriin ja varsinaiseen rippileiriin kesäkuussa pappi ei osallistunut. Kehitysvammaistyön papin sijaisuusjärjestelyt tuotti tällöin Kuopion seurakuntayhtymä.

Yksityisrippikouluja pidettiin keväällä 2025 yksi.

Syyskaudella laadittiin seurakuntien kanssa suunnitelma erityisrippikoulujen kierrosta siten, että kehitysvammaistyön papin on aikataulullisesti mahdollista osallistua alueensa kaikkiin erityisrippikouluihin.

Kuopio ja Siilinjärvi: vuosittain, kesäkuun ensimmäinen viikko

Iisalmen rovastikunta: parittomat vuodet, heinä-elokuun vaihde

Savonlinna: parittomat vuodet, heinäkuu

Rautalammin rovastikunta: parilliset vuodet, heinä-elokuun vaihde

Mikkeli/Etelä-Savon tuomiorovastikunta – parilliset vuodet, juhannuksen jälkeinen viikko

4.5.2 Uskontokasvatus ja kouluvierailut

Kouluvierailuja vuonna 2025 toteutui Kuopiossa kaksi.

4.5 Leirit ja retket

Kehitysvammaistyön pappi osallistui alueen seurakuntien leiri- ja retkipäiviin.

Kevään leiripäivät toteutuivat Mikkelin ja Varkauden alueella, syksyllä

Tervossa. Kuopiossa palvelukotien retkipäivät pidettiin syksyllä.

5 KOULUTUS

Toimintavuoden aikana pappi osallistui kirkon kehitysvammaistyön neuvottelupäiville Tampereella 7.-8.1.2025. Lisäksi kehitysvammaistyön pappi osallistui 1.4.2025 järjestettyyn erityisrippikoulujen materiaalipajan työskentelyyn Jyväskylässä. Sielunhoidon pastoraalikurssilla järjestettiin kehitysvammaistyön papin aloitteesta selkomessu, jossa kehitysvammaistyötä tehtiin tunnetuksi kollegaverkostolle. Syyskaudella pappi osallistui Oulun tuomiokapitulin järjestämään Viittomakieli tutuksi -koulutukseen.

Tammi-huhtikuu 2025	Tilaisuuksien määrä
Rippikoulu - keskustelu / tapaaminen	5
Rippikoulu - kotikäynti	5
Rippikoulu - koulukäynti	3
Rippikoulu - oppitunti	19
Yleinen seurakuntatyö - ehtoollishartaus	2
Yleinen seurakuntatyö - kirkkokahvit	1
Yleinen seurakuntatyö - piiri	4
Yleinen seurakuntatyö - laitos- ja sairaalakäynti	1
Jumalanpalveluselämä - erityisjumalanpalvelus	14
Jumalanpalveluselämä - laitos- ja sairaalakäynti	6
Jumalanpalveluselämä - lasten/nuorten jumalanpalvelus	1
Jumalanpalveluselämä - muu jumalanpalvelus	2
Jumalanpalveluselämä - konfirmaatiomessu	3
Nuorisotyö - laitos- ja sairaalakäynti	1
Nuorisotyö - oppitunti	1
Sielunhoito - laitos- ja sairaalakäynti	1
Sielunhoito - käynti muualla	2
Sairaalasielunhoito - muu tilaisuus	1
Sairaalasielunhoito - asiakastapaaminen	24
Sairaalasielunhoito - yksityinen ehtoollinen	4
Sairaalasielunhoito - hartaustilaisuus	7
Alueellinen toiminta - retki - kotimaa	1
Yhteensä	107

Elo-joulukuu 2025	Tilaisuuksien määrä	Osallistujamäärä	Osallistujamäärän keskiarvo
Rippikoulu - keskustelu / tapaaminen	6	12	2
Rippikoulu - muu tilaisuus	1	10	10
Yleinen seurakuntatyö - hartaustilaisuus	24	412	17,17
Yleinen seurakuntatyö - muu tilaisuus	3	31	10,33
Jumalanpalveluselämä - koulujumalanpalvelus	1	66	66
Jumalanpalveluselämä - viikkomessu	34	855	25,15
Jumalanpalveluselämä - konfirmaatiomessu	1	15	15
Nuorisotyö - nuortenilta	2	14	7
Nuorisotyö - nuorten tapahtuma	1	8	8
Diakoniatyö - hartaustilaisuus	2	81	40,5
Diakoniatyö - juhla	1	46	46
Diakoniatyö - musiikkitalaisuus	1	31	31
Diakoniatyö - retki - kotimaa	5	187	37,4
Diakoniatyö - vammaisten ryhmä	2	177	88,5
Diakoniatyö - diakoniatyön tilaisuus	2	116	58
Sielunhoito - laitos- ja sairaalakäynti	17	40	2,35
Sielunhoito - yksityinen ehtoollinen	1	2	2
Sielunhoito - keskustelu srk-tiloissa	2	4	2
Koulutyö - hartaustilaisuus	1	19	19
Lähetystyö - musiikkitalaisuus	1	121	121
Oppilaitostyö - koulukäynti	1	25	25

Yhteensä	109	2272	30,16190476
-----------------	------------	-------------	--------------------